

Yıldız, A. ve Bilge, Y. (2020). Çocuk evlerinde ve aileleriyle yaşayan erkek ergenlerde görülen psikolojik bozuklukların bağlanma biçimleri ve duygu düzenleme açısından incelenmesi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 31(4), 1459-1485.

Araştırma

Makale Geliş Tarihi: 16.05.2020
Makale Kabul Tarihi: 09.09.2020

ÇOCUK EVLERİNDE VE AİLELERİYLE YAŞAYAN ERKEK ERGENLERDE GÖRÜLEN PSİKOLOJİK BOZUKLUKLARIN BAĞLANMA BİÇİMLERİ VE DUYGU DÜZENLEME AÇISINDAN İNCELENMESİ

Examination of male adolescents' psychological disorders living in the Children's Homes and with their families in terms of attachment styles, and emotion regulation

Abdullah YILDIZ*

Yıldız BİLGE**

* Uzman Psikolog, Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler İstanbul İl Müdürlüğü, Zeytinburnu Çocuk Evleri Sitesi, psi.abdullahyildiz@gmail.com, ORCID ID: 0000-0003-4471-8295

** Dr. Öğr. Üyesi, Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hamidiye Yaşam Bilimleri Fakültesi, Psikoloji Bölümü, yildiz.bilge@sbu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-2315-0055

ÖZET

Bu çalışmada Çocuk Evleri'nde ve aileleriyle yaşayan ergenlerin psikolojik bozukluklar, duygu düzenleme ve bağlanma stilleri açısından karşılaştırılması amaçlanmıştır. İkincil olarak ise toplam örnekleme sosyo demografik değişkenlerin, bağlanma stillerinin ve duygu düzenlemenin psikolojik bozuklukları yordama düzeyinin belirlenmesi ve bağlanma stilleri ile psikolojik bozukluklar arasındaki ilişkide duygu düzenlemenin aracı rolünün incelenmesi hedeflenmiştir. Kolay örnekleme yöntemiyle belirlenen 14-19 (M=16,73; SS=1,08) yaş arasındaki katılımcılar, 80'i Çocuk Evleri'nde, 111'i aileleriyle yaşayan toplam 191 erkek ergenden oluşmuştur. Katılımcılara Ergenler İçin Psikolojik Bozukluklar Envanteri-Psikolojik Bozukluklar Formu (EPBE-PBF), İlişki Ölçekleri Anketi (İÖA) ve Duygu Düzenleme Ölçeği (DDÖ) uygulanmıştır. Çocuk Evleri'nde ve aileleriyle yaşayan ergenlerin sosyal fobi, hastalık kaygısı, sosyal istenirlik, yeniden değerlendirme ve kayıtsız bağlanma puanları açısından Çocuk Evleri'nde yaşayan ergenlerin lehine anlamlı düzeyde farklılık olduğu saptanmıştır. Sonuçlar psikolojik bozukluklar açısından değerlendirildiğinde iki grup arasında yalnızca sosyal fobi ve hastalık kaygısı bozukluğunda anlamlı fark ortaya çıkmıştır. İki grup arasında az sayıda değişkende anlamlı düzeyde fark bulunması ve çalışmanın ikincil amacının toplam örnekleme analizi hedeflemesi nedeniyle korelasyon, regresyon ve aracılık analizleri toplam grup üzerinden gerçekleştirilmiştir. Regresyon analizi sonuçlarına göre psikolojik bozukluk puanlarını %9,6 ila %33,8 arasında değişen oranlarda yordayan iki değişkenin korkulu ve

saplanlı bağlanma stilleri ile bazı sosyo-demografik değişkenler olduğu bulunmuştur. Aracılık analizinde ise korkulu ve saplanlı bağlanma ile şizofreni, depresyon, ayrılma kaygısı, yaygın kaygı, panik ve obsesif-kompulsif bozukluk arasındaki ilişkide bastırmanın aracı rolünün olduğu saptanmıştır. Çalışma iki ergen grubunun karşılaştırılmasını ve psikolojik bozukluklar üzerinde bağlanma stillerinin ve duygu düzenlemenin etkilerinin anlaşılmasına katkıda bulunulmasını sağlamıştır.

Anahtar kelimeler: Psikolojik bozukluklar, bağlanma biçimleri, duygu düzenleme, Çocuk Evleri, ergenlik

ABSTRACT

In this study, it was aimed to compare the adolescents living in the Children's Homes, and living with their families in terms of psychological disorders, emotion regulation, and attachment styles. Secondly, this study was conducted to determine the predictive level of socio-demographic variables, attachment styles, and emotion regulation in psychological disorders in the total sample and to examine the mediating role of emotion regulation in the relationship between attachment styles and psychological disorders. Participants determined by the convenience sampling method consisted of a total of 191 male adolescents aged 14-19, 80 of whom were living in the Children's Homes and 111 of them living with their families. Psychological Disorders Inventory for Adolescents-Psychological Disorders Form (PDIA-PDF), Relationship Scales Questionnaire (RSQ), and Emotion Regulation Scale (ERS). were applied to the participants. It was found a significant difference in favor of the adolescents living in the Children's Homes in terms of social phobia, somatic symptom, social desirability, reappraisal, and dismissing attachment scores. When the results were evaluated in terms of psychological disorders, there was a significant difference only in social phobia and somatic symptom disorder between the two groups. The correlation, regression, and mediation analyzes were performed over the total group since there was the secondary purpose of the study and a significant difference in a small number of variables between the two groups. According to the results of the regression analysis, it was found that the variables that predicted the psychological disorder scores between 9,6% and 33,8% were socio-demographic variables as well as fearful and preoccupied attachment styles. In the mediation analysis, it was found that suppression plays a mediating role in the relationship between fearful and preoccupied attachment and schizophrenia, depression, separation anxiety, generalized anxiety, panic, and obsessive-compulsive disorder. The study provided a comparison of two adolescent groups and contributed the understanding of the effects of attachment styles and emotion regulation on psychological disorders.

Key words: Psychological disorders, attachment styles, emotion regulation, Children's Homes, adolescence

GİRİŞ

Türk Dil Kurumu'nun Türkçe Sözlüğü (TDK, 2019)'nde "Evlilik ve kan bağına dayanan, karı, koca, çocuklar, kardeşler arasındaki ilişkilerin oluşturduğu toplum içindeki en küçük birlik" olarak tanımlanan aile kurumuna dair en önemli kavramlardan biri 'çocuk'tur. Çocuk bir toplumun geleceğini ifade etmesi nedeniyle özenle yetiştirilmesi gereken bir varlıktır. Ailelerin çeşitli sebeplerle (ekonomik yetersizlik, psikolojik yahut fiziksel şiddet, ihmal, istismar vb.) çocuklarının bakımını üstlenemedikleri tespit edildiği takdirde 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu ve

5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'na dayanılarak mahkeme tarafından çocuk hakkında bakım, sağlık, eğitim ve danışmanlık tedbiri kararı verilebilmektedir. Bedensel, zihinsel, ahlâkî, sosyal ve duygusal gelişimi ile kişisel güvenliği tehlikede olan, ihmal veya istismar edilen ya da suç mağduru çocuğa ise 'Korunmaya İhtiyacı Olan Çocuk' denmektedir (Resmi Gazete, 2006). Özellikle korunmaya ihtiyacı olan çocuk olma sonucuna yol açan ihmal ve istismarın olumsuz veya riskli sağlık davranışları ve ruh sağlığına ilişkin olumsuz sonuçlar gibi yetişkinlik dönemini de etkileyen uzun vadeli sonuçları olduğunu belirtilmektedir (Butchart vd., 2006). Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın korunma ihtiyacı olan çocukların bakımı için gerçekleştirdikleri hizmetler arasında sosyal ve ekonomik destek, koruyucu aile ve evlat edinme gibi aile odaklı yöntemlere ağırlık verilmekle birlikte aile yanında bakımı mümkün olmayan çocuklar da bulunmaktadır. Kurum bakımı hizmetinden yararlandırılan bu çocuklar için 2017 yılında dönüşümü tamamlanan 3 kuruluş modeli bulunmaktadır. Bunlar; çocuk evleri, çocuk evleri sitesi ve çocuk destek merkezleridir. 0-18 yaş arasındaki korunmaya ihtiyacı olan çocukların kaldığı ev tipi birimlere "Çocuk Evleri", aynı yerleşkede bulunup birden fazla ev tipi sosyal hizmet biriminden oluşan kuruluşlara "Çocuk Evleri Sitesi" ve suça sürüklenmesi veya suç mağduru olması nedeniyle korunmaya ihtiyacı olan çocukların aile ve yakın çevrelerine dönme veya diğer sosyal hizmet modellerine hazır hale gelmelerini sağlamak üzere geçici süre ile bakım ve korunmalarının sağlandığı merkezlere ise "Çocuk Destek Merkezleri" denmektedir. 2019 yılsonu verilerine göre ülkemizde Çocuk Evleri Siteleri'nden 6.132, Çocuk Evleri'nden 6.164, Çocuk Destek Merkezleri'nden 1.571 ve toplamda ise 13.867 çocuk ve ergen hizmet almaktadır (Çocuk Hizmetleri Müdürlüğü, 2020).

Ruhsal işleyişteki psikolojik, biyolojik, gelişimsel bozulmalarla karakterize olan psikolojik bozukluklar kişinin bilişsel süreçlerini, duygu düzenleme stratejilerini ya da davranış kalıplarını bozmasının yanı sıra kişinin hayatında ciddi problemlere, sosyal ve mesleki aktivitelerde yetersizliklere sebep olur (Amerikan Psikoloji Birliği, 2013).

Bedensel gelişme ve değişimle birlikte ruhsal, toplumsal gelişme ve değişmelerin de etkinlik halinde olduğu (Köknel, 2003) ergenlik dönemi psikolojik bozuklukların da kendini gösterdiği bir dönem olarak nitelendirilebilir. Genç yetişkinlerin yaklaşık %20'sinde ciddi bir ruhsal bozukluğun olduğu ve yetişkinlikteki ruhsal bozuklukların %50 oranında ergenlik döneminde başladığı (Belfer, 2008) düşünüldüğünde ergenlik döneminde görülen ruhsal bozuklukların gelişiminde etkili olabilecek faktörlerin

anlaşılması daha da gerekli bir hale gelmektedir. Ancak çocuk ve ergenlerde görülen psikolojik bozuklukların önemi fark edilse de, ruhsal bozuklukların etiyojisine ilişkin çalışmalar halen yoğun bir şekilde devam etmektedir. Örneğin psikolojik bozuklukla ilgili olarak APA (2013)'nin tanımında yer alan "duygu düzenleme stratejilerindeki ve davranış kalıplarındaki bozulma (örneğin güvensiz bağlanma)" gibi değişkenlerin psikolojik bozukluklarla etkileşiminin araştırılması psikolojik bozuklukların gelişimi açısından bilgi sağlayabilecek bir niteliktedir.

Bağlanma, bebekle annesi ya da birincil bakım veren arasında kurulan duygusal bağıdır (Köroğlu, 2015). İlk olarak Bowlby (1969) tarafından ortaya atılan bir kavram olan bağlanma konusunda çalışan bir çok araştırmacı anne-çocuk ilişkisindeki sürekliliğin, hayatın devamındaki yaşantıların temeli olduğunu iddia etmektedirler (Pearson, vd., 1993). Benzer şekilde Bowlby (1973) de bebekle bakım veren arasında kurulan bağın bireyin duygusal, sosyal ve bilişsel gelişimini yaşam boyu etkilediğini vurgulamaktadır. Bowlby'nin çalışmalarından başlamak üzere güvensiz bağlanma biçimleri daha sonraki yaşam dönemlerinde psikopatolojinin belirleyicisi olarak düşünülmüş, güvenli bağlanma ise sağlıklı süreçlerle ilişkilendirilmiştir (Nakash-Eisikovits, Dutra ve Westen, 2002). Aynı zamanda duygu düzenleme becerisinin kazanılmasının çocuğun ilk bakım verenleri ile güvenli bağlanmasıyla gerçekleştiği de ileri sürülmüştür (Bowlby, 1988).

Duygu düzenleme; duygusal tepkilerimizi gözlemlemeyi, değerlendirmeyi, değiştirmeyi ve hedefe ulaşmayı sağlayan bütün süreçlerin toplamıdır (Thompson, 1994). Duygu düzenleme becerisi, çocuklukta ve ergenliğin erken dönemlerinde gelişir ve bireyler, bu dönemde karmaşık ve yapıcı duygu düzenleme yöntemlerini kullanma becerisini geliştirir. Ancak duygu düzenleme becerisinin gelişimi bu dönemlerle sona ermez ve bu becerinin kazanımı süreci ergenliğin kendine has doğasından da etkilenir (Morris vd., 2007). Gross kişinin yaşadığı durum üzerine tekrar düşünmesi ve duruma ait anlamları ve duygusal etkilerini değiştirmesi demek olan yeniden değerlendirme ve kişinin duygusal tepkilerini azaltmaya yönelik çeşitli mekanizmalar kullanmasına karşılık gelen bastırma olmak üzere duygu düzenlemede kullanılan iki temel strateji olduğunu ifade etmektedir (Campora ve Giromini, 2015). Uyumsuz duygu düzenleme stratejilerinin kullanımı çoğunlukla psikolojik bozukluklarla ilişkilendirilmektedir. Dolayısıyla da adaptif duygu düzenleme stratejileri geliştiremeyen ergenlerin yaşadığı duygu düzenleme problemlerinin,

psikopatolojinin gelişmesinde rol oynayan bir faktör olduğu düşünülmektedir (Davis vd., 2014).

Alanyazın incelendiğinde güvensiz bağlanma biçimlerinin ve duygu düzenleme becerisindeki eksikliğin psikopatolojinin gelişiminde etkili faktörler arasında yer aldığı görülmektedir. Psikiyatri servislerinde tedavi gören ergenlerle yapılan bir çalışmada güvensiz bağlanan hastaların oranı çok yüksek bulunmuştur (Greenberg, 1999). Başka bir çalışmada güvenli bağlanmış çocukların güvensiz bağlanmış çocuklara oranla daha düşük seviyede kaygı belirtileri ve depresyon gösterdiği tespit edilmiştir (Muris, Mayer ve Meesters, 2000). Benzer şekilde güvensiz bağlanan kişilerin hissettikleri kaygı ve gösterdikleri kaçınma davranışları sonucunda, yaşadıkları olayları çok daha stresli algılayarak psikopatoloji oluşumuna zemin hazırladıklarının belirtildiği (Pielage, Gerlsma ve Schaap, 2000), kaygılı bağlanmanın, kaygı bozuklukları ve depresif bozukluklarla; kaçınan bağlanmanın davranış bozuklukları ve tepkisini dışa vuran psikopatolojilerle ve organize olamayan dağınık bağlanmanın ise disosiyatif bozukluklarla ilişkili olduğunun saptandığı (akt. Kesebir, Kavzaoğlu ve Üstündağ, 2011), depresiflerin kaygılı ve kaçınan olduklarının ve korkulu bağlanan kişilerin ise depresyonlarında intihar girişimlerinin daha sık olduğunun tespit edildiği (Özer, Yıldırım ve Erkoç, 2015), kaçınan bağlanma stiline sahip olmanın kişilerin yeme bozukluğu belirtilerinde artışa neden olduğunun ortaya konduğu (Cole-Detke ve Kobak, 1996) çalışmalar da bulunmaktadır. Ebeveynlere güvensiz bağlanmanın, ergen bireylerde çok kuvvetli depresif belirtilerin gelişmesine neden olduğunun (Sund ve Wichstrom, 2002), ebeveynlere güvensiz bağlanmanın, ergenlik döneminde madde kullanım riskini artırdığı ve madde kullanan gençlerde en çok kayıtsız bağlanma stiline görüldüğünün (Cömert ve Ögel, 2014), obsesif-kompulsif bozukluğu (OKB) olan deney grubunun güvensiz bağlanma açısından normal kontrol grubundan anlamlı düzeyde farklılaştığının (Myhr, Sokman ve Pinard, 2004), kaçınan bağlanmanın her iki cinsiyetin de yeme davranışlarında etkili bir unsur olduğunun (Koskina, ve Giovazolias, 2010) tespit edildiği çalışmalar da psikopatoloji ile güvensiz bağlanma arasındaki ilişkiyi doğrular bir niteliktedir.

Güvensiz bağlanmanın psikopatolojiyi belirlemede etkili olduğunu gösteren çalışmaların yanı sıra psikolojik bozuklukların çoğunun, uyumsuz duygu düzenleme stratejilerinin kullanımıyla bağlantılı olduğu (Werner ve Gross, 2010) da kabul edilmektedir. Duyguların tanınmasında görülen problemlerin, şizofreni, depresyon, manik depresif bozukluk ve obsesif kompulsif bozukluk başta olmak üzere birçok

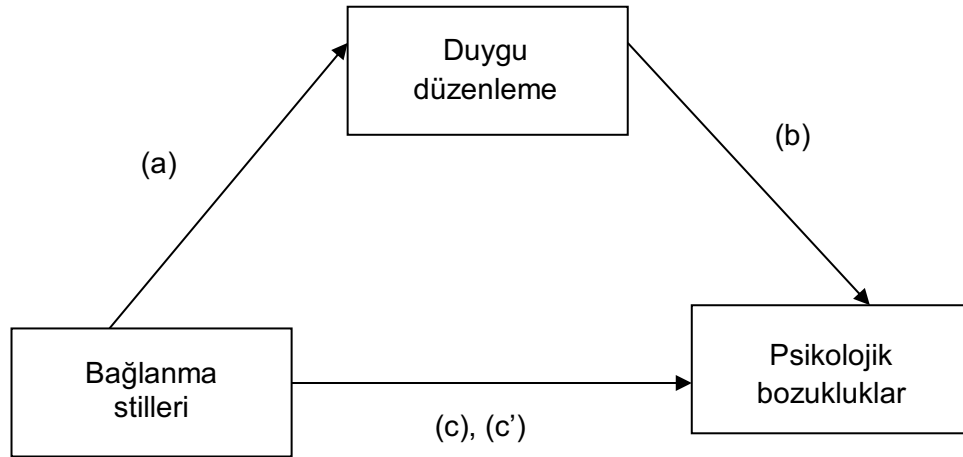
psikiyatrik bozuklukta bulunduğu (Kohler vd., 2003), uyumsuz duygu düzenleme stratejilerinin kullanılmasıyla, kaygı belirtilerinin şiddetinde bir artışın görüldüğü (Ataman-Temizel ve Dağ, 2014), OKB ve depresyon tanısına sahip kişilerin, mutluluklarını sürdürmeye yönelik duygu düzenleme stratejilerine sahip olmadıklarının saptandığı (Akan, 2014) çalışmalarda duygu düzenleme ve psikopatoloji arasındaki ilişkinin varlığı görülmektedir. Aynı zamanda duygu düzenleme konusunda problem yaşayan bireylerin, hissettikleri negatif duyguların etkisini azaltacağı ya da tamamen ortadan kaldıracacağı düşüncesiyle bağımlılık yaratacak davranışlar sergiledikleri (Aldao, Nolen-Hoeksema ve Schweizer, 2010), olumlu duygu düzenleme stratejilerini uygulamakta zorlanan ergenlerde, saldırgan davranışların görülme riskinin yüksek olduğu (McLaughlin vd., 2011), şizofreni hastalarının duygularını ifade ederken yaşadıkları kısıtlılığın (“azalmış duygu ifadesi”) hastalığın belirleyici özelliklerinden biri olduğu (Ünal, 2000), duygu düzenleme güçlüğü ile ilişkili kabul edilebilecek “ruminasyon” (olumsuz olayları zihinde sürekli tekrar etme), “kendini suçlama”, “başkalarını suçlama” ve “felaketleştirme” stratejilerinin, depresyonla bağlantılı olduğu (Öngen, 2010) çalışmalar da yine bu bağlantıyı gösterir bir niteliktedir.

Psikolojik bozukluklar, güvensiz bağlanma ve duygu düzenleme problemlerinin bir arada ele alındığı az sayıda çalışmaya rastlanmıştır. Ergenlerde bağlanma ve depresyon ilişkisinde duygu düzenlemenin aracı rolünün incelendiği bir çalışmada kızlar için içsel işlevsel olmayan duygu düzenlemenin, ebeveynlere bağlanma ve depresyon ilişkisinde aracı rolünün olduğu ve erkekler için, içsel ve dışsal işlevsel olmayan duygu düzenlemenin ise ebeveynlere bağlanma ve depresyon ilişkisinde kısmen aracılık ettiği görülmüştür (Kullik ve Peterman, 2013). Benzer bir çalışmada ise ergenlerde yeme bozuklukları ve anneye bağlanma arasındaki ilişkide duygu düzenleme güçlüğü'nün aracılık etkisi incelenmiş ve duygu düzenleme güçlüğü'nün güvensiz bağlanma ile yeme bozuklukları arasındaki ilişkiyi açıklamada önemli bir rol oynadığı tespit edilmiştir (Van Durme, Braet ve Goossens, 2015).

Buraya kadar ele alınan alanyazın incelendiğinde psikolojik bozukluklar ile bağlanma veya duygu düzenleme arasındaki ilişkiyi inceleyen birçok çalışmanın mevcut olduğu ancak bu üç değişkeni birarada ele alan az sayıda çalışmanın bulunduğu ve bu çalışmaların çocuk evlerinde yaşayan bireylerle ilgili olarak yapılmadığı görülmektedir. Kurum bakımında olan ergenlerle ilgili ülkemizde yapılan çalışmaların ise genellikle kurum bakımında olan ergenlerle ailesiyle yaşayan

ergenlerin psikolojik problemler veya başka değişkenler açısından karşılaştırılması (Çavuşoğlu ve Çetin, 2009; Karapınar, 1993; Şimşek ve ark., 2008; Üstüner, Erol ve Şimşek, 2005; Tümkaya, 2005) çalışmalarının gerçekleştirildiği dikkat çekmektedir.

Bu çalışmada ise Çocuk Evi sitelerinde ve ailesiyle yaşayan ergenlerin psikolojik bozukluk, duygu düzenleme ve bağlanma stilleri açısından karşılaştırılması ve bu aracılıkla kurum bakımında olmanın bu değişkenler açısından bir risk faktörü olup olmadığının tespit edilmesine katkı sağlanması amaçlanmıştır. Çalışmanın ikincil amacı ise her iki grup bir arada ele alınarak (1) psikolojik bozukluk, duygu düzenleme ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkilerin belirlenmesi, (2) bağlanma stilleri ile duygu düzenlemenin psikolojik bozuklukları yordama düzeyinin tespit edilmesi ve (3) bağlanma stilleri ile psikolojik bozukluklar arasındaki ilişkide duygu düzenlemenin aracı rolünün Şekil 1’de sunulan model kullanılarak incelenmesidir.

Şekil 1. Duygu düzenleme aracılığıyla bağlanma stillerinin psikolojik bozukluk puanları üzerindeki etkisini inceleyen aracı modelde “a yolu” bağlanma stillerinin duygu düzenleme üzerindeki etkisini ve “b yolu” duygu düzenlemenin psikolojik bozukluk puanları üzerindeki etkisini göstermektedir. Toplam etki (c) bağlanma stillerinin duygu düzenleme ile birlikte psikolojik bozukluklar üzerindeki etkisini, (c’) ise, arabulucu değişken olan duygu düzenlemenin kontrol edildiği durumda bağlanma stillerinin psikolojik bozukluklar üzerindeki doğrudan etkisini göstermektedir.

YÖNTEM

Çalışma Grubu: Kolay örnekleme yöntemine göre belirlenen 13-18 yaş arasındaki örneklem grubu, 80’i Zeytinburnu Çocuk Evleri Sitesi’nde Kuruluş bakımında olan

erkek ergen ve karşılaştırma grubu olarak aynı yaş grubunda yer alan ve Zeytinburnu ilçesi ve yakınlarında ailesiyle yaşayan 111 erkek ergen olmak üzere toplam 191 gençten oluşmaktadır. Kurum bakımında olan ergenlerin verileri ilk yazarın çalıştığı kurumdaki ergenlerden tek veya iki kişilik uygulamalarla ve ailesiyle yaşayan ergenlerin verileri ise devlete bağlı bir meslek lisesi öğrencilerinden sınıf ortamında grup uygulaması yoluyla toplanmıştır. Uygulama yapılan Çocuk Evleri Sitesi'nde sadece erkek ergenlerin bulunması nedeniyle karşılaştırma grubu olan ailesiyle yaşayan ergenlerin de erkek olması uygun bulunmuştur.

Katılımcılara ait anne baba yaşam durumu, medeni durumu, gelir durumu ve eğitim durumuna ilişkin sosyo-demografik bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Katılımcılara ait sosyo-demografik bilgiler

	Kurumda Yaşayan Ergenler		Aile Yanında Yaşayan Ergenler		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Cinsiyet						
Erkek	80	41.9	111	58.1	191	100
Anne Yaşam Durumu						
Sağ	61	31.9	109	57.1	170	89
Vefat etmiş	19	9.9	1	0.5	20	10.5
Baba Yaşam Durumu						
Sağ	60	31.4	109	57.1	169	88.5
Vefat etmiş	20	10.5	1	0.5	21	11
Anne-Baba Durum						
Medeni						
Birlikte	8	4.19	93	48.69	101	52.9
Ayrı	56	29.3	15	7.85	71	37.17
Başkasıyla evli	16	8.38	2	1.05	18	9.42
Anne Eğitim Durumu						
Eğitimi yok	27	14.1	20	10.5	47	21.61
İlkokul	28	14.66	46	24.08	74	38.74
Ortaokul	18	9.42	31	16.23	49	25.65
Lise	6	3.14	14	7.33	20	10.5
Üniversite	1	0.5	-	-	1	0.5
Baba Eğitim Durumu						
Eğitimi yok	17	8.90	6	3.14	23	12.04
İlkokul	28	14.66	41	21.47	69	36.13
Ortaokul	22	11.52	43	22.51	65	34.03
Lise	11	5.76	19	9.95	30	15.71
Üniversite	2	1.05	2	1.05	4	2.09
Gelir Durumu						
Düşük	35	18.32	14	7.33	49	25.65
Orta	36	18.85	88	46.07	124	64.92
Yüksek	9	4.71	9	4.71	18	9.42

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu: Araştırmacılar tarafından hazırlanan formda yaş, sınıf, anne-babanın sağ/vefat durumları, anne-babanın birlikte/ayrı olma durumları, anne-babanın eğitim seviyeleri ve gelir düzeyleri soruları yer almaktadır.

Ergenler İçin Psikolojik Bozukluklar Envanteri: Bilge ve Kulaksızoğlu (2017) tarafından, ergenlik dönemindeki gençlerde görülen psikolojik bozuklukların değerlendirilmesi amacıyla hazırlanmıştır. Testin hazırlanması sürecinde DSM 5'te yer alan tanı kriterleri referans alınmıştır. EPBE ilk olarak 17 psikolojik bozukluk ve 9 kişilik bozukluğu olmak üzere toplam 26 adet bozukluğun değerlendirildiği 214 maddeden oluşan bir envanter olarak geliştirilmiş, daha sonra ise 17 psikolojik bozukluk için ve kişilik bozuklukları için olmak üzere iki ayrı form olacak şekilde yeniden oluşturulmuştur. Bu çalışmada ise Ergenler İçin Psikolojik Bozukluklar Envanteri-Psikolojik Bozukluklar Formu (EPBE-PBF) (Bilge, 2018) kullanılmıştır. EPBE-PBF oluşturulurken Yıkıcı Duygudurum Düzensizliği Bozukluğu ve Sosyal İstenirlik alt ölçeği de envantere eklenmiştir. 153 maddelik 5'li likert tipi bir ölçek olan EPBE-PBF'de, ergen bireylerde rastlanabilen 17 psikolojik bozukluk değerlendirilmektedir. EPBE-PBF'nin güvenilirlik analizinde, toplam ölçek için Cronbach alfa değerinin .78 ve alt ölçekler için .57 ile .89 arasında olduğu saptanmıştır ve her bir alt ölçek için madde-toplam korelasyonlarının ise .30'un üzerinde olduğu görülmüştür. Test-tekrar test analizinde korelasyon katsayıları .53-.90 arasındadır. Yakınsak geçerlilik analizlerinden elde edilen korelasyon katsayıları ise .37-.79 arasında değişmektedir (Bilge, 2018).

İlişki Ölçekleri Anketi (İÖA): Griffin ve Bartholomew tarafından 1994 yılında geliştirilen ve bağlanmanın 4 çeşidini ölçmeyi amaçlayan ölçek 30 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması Sümer ve Güngör (1999) tarafından yapılmıştır. Yakın duygusal ilişkiler (arkadaşlık, dostluk vb.) ile bağlanma stillerini (Korkulu, Kayıtsız, Saplantılı, Güvenli) tanımlamayı amaçlayan ölçeğin bağlanma stilleri boyutu 17 maddeden oluşmaktadır ve 7'li likert tipidir. İç tutarlılık katsayısı 0.82'dir. Güvenli bağlanma dışındaki sorulardan alınacak yüksek puan, bağlanmanın sağlıklı olmadığını göstermektedir (Sümer ve Güngör, 1999).

Duygu Düzenleme Ölçeği (DDÖ): Orijinal ölçek Gross ve John (2003) tarafından geliştirilmiş olup 10 sorudan oluşmaktadır ve 7'li likert tipi bir ölçektir (Gross ve John, 2003). DDÖ'nün Türkçe çevirisi Özgüle ve Sümer (2017) tarafından, standart çeviri-tekrar çeviri yöntemi ile yapılmıştır. Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değeri (.80) olarak

bulunmuş ve verilerin faktör analizine uygunluğu kanıtlanmıştır. Gross ve John'un bulgularıyla uyumlu bir şekilde altı ölçek maddesi "yeniden değerlendirme" ve dört ölçek maddesi ise "bastırma" boyutuna yüklenmiştir. İki faktörün iç tutarlılık katsayısı "yeniden değerlendirme" için .78 ve "bastırma" için .65'tir. Genel olarak hem açıklayıcı hem de karşılaştırmalı doğrulayıcı faktör analizlerinin sonuçları, DDÖ'nün Türkçe formunun iki boyutlu faktör yapısının geçerlik ve güvenilirliğini destekler nitelikte olduğu tespit edilmiştir (Özgüle ve Sümer, 2017).

Veri Toplama Süreci

Veriler Ekim-Kasım 2019 tarihleri arasında toplanmıştır. Katılımcılara yapılacak araştırma konusunda bilgi verildikten sonra çalışmaya gönüllü katılımında bulduklarını içeren onam formu imzalatılmıştır. Çalışmanın 17.01.2019 tarih ve 2019/01 sayılı etik uygunluk onayı İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Etik Kurulu'ndan ve Kuruluş bakımındaki ergenlerden veri toplama izni ise Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'ndan alınmıştır.

Verilerin Analizi

Çalışmadan elde edilen verilerin analizi; Çocuk Evleri'nde ve aileleriyle yaşayan ergenlerin karşılaştırılması t testi ile, psikolojik bozukluklar, bağlanma biçimleri ve duygu düzenleme arasındaki ilişkiler Pearson korelasyon katsayısı ile, sosyo-demografik değişkenler, bağlanma biçimleri ve duygu düzenlemenin psikolojik bozuklukları yordama düzeyi hiyerarşik regresyon analizi ile ve bağlanma biçimleri ile psikoloji bozukluklar arasındaki ilişkide duygu düzenlemenin aracı rolü PROCESS macro V.3.1 ile gerçekleştirilmiştir ve bütün analizlerde SPSS 22 programı kullanılmıştır.

BULGULAR

Çocuk Evlerinde ve aileleri yanında yaşayan ergenlerin psikolojik bozukluk, duygu düzenleme ve bağlanma stilleri puan ortalamalarının karşılaştırılması sonucunda sosyal fobi, hastalık kaygısı, sosyal istenirlik, yeniden değerlendirme ve kayıtsız bağlanma puanları açısından çocuk evlerinde yaşayan ergenlerin lehine anlamlı düzeyde bir farkın olduğu saptanmıştır (Tablo 1). Anne babanın medeni durumu, anne eğitim durumu ve sağ veya vefat etmiş olması, babanın eğitim durumu, sağ veya vefat etmiş olması ve ailenin gelir düzeyi değişkenlerine göre ise her iki grubun da psikolojik bozukluk, duygu düzenleme ve bağlanma stilleri puan ortalamalarında anlamlı düzeyde bir farklılığın olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 2. Çocuk evleri sitelerinde ve aileleri yanında yaşayan ergenlerin EPBE-PBF, DDÖ ve İÖA alt ölçek puanlarının karşılaştırılması

Ölçekler	Gruplar	n	$\bar{x}$	SS	t	p
EPBE-Sosyal Fobi	Kurumda yaşayan	80	20,65	6,94	2,730	0,007
	Ailesiyle yaşayan	111	18,15	5,71		
EPBE-Hastalık Kaygısı	Kurumda yaşayan	80	16,14	5,7	2,420	0,017
	Ailesiyle yaşayan	111	14,34	4,58		
EPBE-Sosyal İstenirlik	Kurumda yaşayan	80	16,66	3,58	2,490	0,014
	Ailesiyle yaşayan	111	15,33	3,66		
DDÖ-Yeniden Değerlendirme	Kurumda yaşayan	80	20,83	6,89	2,980	0,003
	Ailesiyle yaşayan	111	17,9	6,55		
İÖA-Kayıtsız Bağlanma	Kurumda yaşayan	80	20,84	5,215	3,410	0,001
	Ailesiyle yaşayan	111	18,21	5,29		

Karşılaştırma analizi sonucunda her iki grup arasında az sayıda alt ölçekte farklılık olması dikkate alınarak korelasyon, regresyon ve aracılık analizleri toplam grup üzerinden gerçekleştirilmiştir. Korelasyon analizine göre korkulu ve saplantılı bağlanma ile bütün psikolojik bozukluk puanları arasında orta veya ortaya yakın düzeyde pozitif yönde anlamlı ilişkiler tespit edilirken duygu düzenleme yeniden değerlendirme, bastırma ve kayıtsız bağlanma ile psikolojik bozukluk puanları arasında pozitif yönde ve zayıf düzeyde ilişkiler saptanmıştır. Güvenli bağlanmanın depresyon, ayrılma kaygısı, sosyal fobi, panik ve hastalık kaygısı bozukluklarıyla negatif yönde ve zayıf düzeyde ilişkiyken diğer değişkenlerle ilişkisiz olduğu tespit edilmiştir. Sosyal istenirlik ise duygu düzenleme-yeniden değerlendirme dışındaki bağlanma ve duygu düzenleme stilleri değişkenleriyle ilişkisiz bulunmuştur (Tablo 2).

Tablo 3. Toplam örneklem EPBE-PBF ortalama ve standart sapma puanları, psikolojik bozukluklar, bağlanma stilleri ve duygu düzenleme arasındaki ilişkiler

EPBE-PBF Alt Ölçekleri	Kurum $\bar{x}\pm SS$	Aile $\bar{x}\pm SS$	DDÖ-Y.D.	DDÖ-Bastırma	İÖA-Güvenli	İÖA-Kayıtsız	İÖA-Korkulu	İÖA-Saplantılı
1	43,64±12,76	41,18±10,77	,20**	,20**	-,09	,32**	,36**	,34**
2	16,66±3,59	13,99±4,67	,23*	,08**	-,02	,26**	-,05**	,06**
3	41,96±12,80	39,61±12,73	,21**	,31**	-,16*	,32**	,47**	,40**
4	23,16±6,20	19,67±7,32	,34**	,38**	-,09	,37**	,48**	,37**
5	15,70±5,97	14,33±4,86	,19**	,30**	-,27**	,14	,37**	,43**
6	20,65±6,94	18,15±5,71	,12	,23**	-,18*	,21**	,43**	,24**
7	22,71±8,85	20,83±7,10	,22**	,30**	-,20**	,22**	,44**	,45**
8	23,16±6,20	21,57±6,53	,34**	,38**	-,09	,37**	,48**	,37**
9	30,66±8,46	28,71±7,83	,23**	,31**	-,07	,31**	,46**	,42**
10	16,14±5,69	14,34±4,57	,19**	,21**	-,16*	,17*	,38**	,39**

11	14,31±4,91	14,91±6,09	,14	,13	-,10	,04	,11	,15*
12	10,04±4,25	10,21±3,68	-,01	,11	,00	,02	,17*	,31**
13	10,89±4,44	10,56±4,34	,26**	,25**	-,05	,29**	,32**	,31**
14	15,19±5,39	14,08±5,03	,26**	,24**	-,10	,35**	,33**	,27**
15	13,79±5,20	12,99±4,76	,07	,13	-,08	,31**	,37**	,33**
16	10,31±4,22	10,50±3,80	-,00	,09	-,01	,23**	,31**	,27**
17	22,50±7,82	21,88±6,46	-,02	,08	,11	,18*	,24**	,20**
18	16,66±3,59	15,33±3,66	,23**	,08	-,02	,11	-,05	,06

**p<0.01, *p<0.05

1. Dikkat Eksikliği ve Aşırı Hareketlilik, 2. Şizofreni, 3. Depresyon, 4. Yıkıcı Duygudurum Düzensizliği Bozukluğu, 5. Ayrılma Kaygısı Bozukluğu, 6. Sosyal Fobi, 7. Panik Bozukluğu, 8. Yaygın Kaygı Bozukluğu, 9. OKB, 10. Hastalık Kaygısı Bozukluğu, 11. Anoreksiya Nervosa, 12. Bulimiya Nervosa, 13. Uykusuzluk Bozukluğu, 14. Aşırı Uykululuk Bozukluğu, 15. Karşıt Olma Karşı Gelme Bozukluğu, 16. Aralıklı Patlayıcı Bozukluk, 17. Davranım Bozukluğu, 18. Sosyal İstenirlik.

Psikolojik bozukluk puanlarını yordamada demografik değişkenlerin, bağlanma stillerinin ve duygu düzenlemenin etkisinin incelenmesi amacıyla stepwise yöntemiyle hiyerarşik regresyon analizi yapılmış, ilk olarak modele demografik değişkenler daha sonra bağlanma stilleri ve duygu düzenleme değişkenleri modele eklenmiştir. Sonuçlar incelendiğinde demografik değişkenlerden anne babanın medeni durumu, anne eğitimi, babanın yaşam durumu ve gelir değişkenlerinin yordayıcı değişken olarak modele girdikleri ancak bazı bozukluklarda anlamlı bir etkileri (şizofreni, depresyon, yıkıcı duygudurum bozukluğu, sosyal fobi, OKB, hastalık kaygısı, karşıt olma karşı gelme bozukluğu, aralıklı patlayıcı bozukluk ve davranım bozukluğu) bulunurken bazı bozukluklarda anlamlı bir etkilerinin (DEAHB, OKB, karşıt olma karşı gelme bozukluğu) olmadığı görülmüştür. Bağlanma stillerinden korkulu ve saplantılı bağlanmanın en fazla yordayıcı değişkenler olduğu, bazı bozukluklar için güvenli bağlanmanın negatif yönde yordayıcı olduğu (ayrılma kaygısı, sosyal fobi, panik bozukluk) ve kayıtsız bağlanmanın ise sadece aşırı uykululuk bozukluğu için yordayıcı değişken olduğu tespit edilmiştir. Duygu düzenleme bastırma ve yeniden değerlendirme alt ölçeklerinin ise bazı bozuklukları yordadığı ancak bu yordama düzeyinin düşük olması nedeniyle modele eklenmedikleri görülmüştür (Tablo 3).

Tablo 4. Sosyo-demografik değişkenler, bağlanma stilleri ve duygu düzenlemenin psikolojik bozukluklar üzerindeki etkisinin hiyerarşik regresyon analizi sonuçları

*P.B. Yordayıcı Değişkenler	B	SH	β	t	R ²	F	ΔR^2
1 Medeni Durum	2,191	1,161	,124	1,887	,026	12,887***	,219
Anne Eğitim	1,146	,830	,093	1,381	,025		
Korkulu	,676	,161	,288	4,197***	,124		
Saplantılı	,644	,199	,228	3,230***	,044		

2	Anne Eğitim	,921	,342	,175	2,690***	,050	17,076***	,271
	Medeni Durum	1,264	,479	,167	2,638***	,046		
	Korkulu	,333	,066	,332	5,012***	,146		
	Saplantılı	,222	,082	,184	2,696***	,029		
3	Medeni Durum	2,107	1,188	,109	1,774	,026	28,090***	,313
	Korkulu	,981	,165	,382	5,954***	,205		
	Saplantılı	,876	,197	,283	4,445***	,073		
4	Anne Eğitim	1,444	,516	,186	2,796***	,053	19,401***	,239
	Korkulu	,548	,100	,369	5,490***	,169		
	Saplantılı	,257	,124	,144	2,071*	,017		
5	Saplantılı	,446	,083	,343	5,372***	,186	27,826***	,311
	Güvenli	-,298	,073	-,251	-4,102***	,068		
	Korkulu	,270	,069	,250	3,910***	,057		
6	Medeni Durum	1,927	,615	,200	3,133***	,061	20,939***	,253
	Korkulu	,520	,082	,408	6,366***	,170		
	Güvenli	-,208	,089	-,149	-2,335*	,022		
7	Saplantılı	,662	,120	,346	5,515***	,205	31,405***	,337
	Korkulu	,524	,100	,329	5,254***	,103		
	Güvenli	-,300	,105	-,171	-2,127***	,029		
8	Korkulu	,530	,083	,411	5,778***	,236	39,113***	,296
	Saplantılı	,338	,100	,256	3,978***	,060		
9	Anne Eğitim	,834	,544	,098	1,534	,024	23,531***	,338
	Baba Yaşam Durumu	3,240	1,595	,125	2,031*	,027		
	Korkulu	,619	,103	,380	6,031***	,214		
10	Saplantılı	,577	,127	,295	4,534***	,073		
	Baba Yaşam Durumu	3,510	1,016	,214	3,456***	,052	19,700***	,285
	Gelir	1,198	,569	,133	2,107*	,027		
11	Saplantılı	,308	,067	,298	4,566***	,148		
	Korkulu	,354	,082	,285	4,310***	,071		
12	Saplantılı	,202	,098	,148	2,049*	,022	4,197*	,022
	Saplantılı	,294	,066	,310	4,466***	,096	19,947***	,096
13	Korkulu	,232	,062	,263	3,745***	,110	17,668***	,160
	Saplantılı	,246	,074	,233	3,311***	,050		
14	Kayıtsız	,199	,073	,208	2,715***	,122	13,839***	,183
	Korkulu	,203	,079	,199	2,622***	,041		
	Saplantılı	,193	,089	,154	2,160*	,020		
15	Medeni Durum	1,006	,487	,142	2,179*	,032	14,088***	,234
	Anne Eğitim	,607	,348	,117	1,747	,032		
	Korkulu	,300	,068	,301	4,436***	,131		
	Saplantılı	,258	,084	,216	3,090***	,039		
16	Anne Eğitim	,749	,291	,179	2,573*	,050	12,085***	,164
	Korkulu	,211	,056	,264	3,743***	,094		
	Saplantılı	,145	,070	,151	2,074*	,020		
17	Medeni Durum	1,713	,750	,160	2,284*	,032	7,044***	,103
	Anne Eğitim	1,074	,518	,145	2,076*	,023		
	Korkulu	,311	,099	,219	3,131**	,048		

***p<0.001, **p<0.01, *p<0.05, *P.B.: Psikolojik Bozukluklar (Yordanan Değişkenler)

1. Dikkat Eksikliği ve Aşırı Hareketlilik, 2. Şizofreni, 3. Depresyon, 4. Yıkıcı Duygudurum Düzensizliği Bozukluğu, 5. Ayrılma Kaygısı Bozukluğu, 6. Sosyal Fobi, 7. Panik Bozukluğu, 8. Yaygın Kaygı Bozukluğu, 9. OKB, 10. Hastalık Kaygısı Bozukluğu, 11. Anoreksiya Nervoza, 12. Bulimiya Nervoza, 13. Uykusuzluk Bozukluğu, 14. Aşırı Uykululuk Bozukluğu, 15. Karşıt Olma Karşı Gelme Bozukluğu, 16. Aralıklı Patlayıcı Bozukluk, 17. Davranım Bozukluğu.

Çalışmanın aracılık analizleri PROCESS macro V.3.1 (Hayes, 2017) programıyla gerçekleştirilmiş ve bağlanma stilleri ile psikolojik bozukluklar arasındaki ilişkide

DDÖ-yeniden değerlendirme ile DDÖ-bastırmanın aracılık etkisi Model 4 kullanılarak incelenmiştir.

Yapılan analizler sonucunda DDÖ-yeniden değerlendirmenin aracılık etkisi saptanmamışken altı psikolojik bozukluk ile korkulu ve saplantılı bağlanma stilleri arasındaki ilişkide DDÖ-bastırmanın aracılık etkisinin olduğu tespit edilmiştir. Sadece korkulu bağlanma ile panik bozukluk arasındaki ilişkide bastırmanın aracı rolü görülmezken, şizofreni, depresyon, ayrılma kaygısı, yaygın kaygı ve OKB'de hem korkulu hem de saplantılı bağlanma ile bu bozukluklar arasındaki ilişkide bastırmanın aracı rolünün olduğu saptanmıştır (Tablo 4). Dolayısıyla korkulu ve saplantılı bağlanmanın bu altı bozukluk üzerinde duygu düzenleme bastırma ile birlikte psikolojik bozukluk puanlarını artırıcı bir etkisinin olduğu bulunmuştur.

Tablo 5. Duygu düzenleme-bastırmanın şizofreni, depresyon, ayrılma kaygısı, panik, yaygın kaygı, ve obsesif-kompulsif ile korkulu ve saplantılı bağlanma stilleri arasındaki ilişkideki aracılık rolü

Psikolojik Bozukluklar	"a yolu" β (SE)	"b yolu" β (SE)	Toplam Etki β (SE)	Doğrudan Etki β (SE)	Dolaylı Etki Nokta Tahmin	Dolaylı Etki %95 GA.	R ²
Şizofreni-Korkulu	0.300 (0.07)	0.178 (0.06)	0.409 (0.07)	0.356 (0.07)	0.053	0.012-0.108	.17
Şizofreni-Saplantılı	0.269 (0.09)	0.217 (0.07)	0.401 (0.08)	0.342 (0.08)	0.059	0.130-0.126	.11
Depresyon-Korkulu	0.300 (0.07)	0.453 (0.16)	1.199 (0.17)	1.063 (0.17)	0.136	0.34-0.257	.22
Depresyon-Saplantılı	0.269 (0.09)	0.564 (0.16)	1.220 (0.20)	1.069 (0.20)	0.152	0.038-0.321	.16
Ayrılma Kay.-Korkulu	0.300 (0.07)	0.217 (0.07)	0.395 (0.07)	0.330 (0.07)	0.065	0.019-0.126	.14
Ayrılma Kay.-Saplantılı	0.269 (0.09)	0.223 (0.07)	0.559 (0.09)	0.499 (0.08)	0.060	0.013-0.129	.19
Panik Boz.-Saplantılı	0.269 (0.09)	0.315 (0.10)	0.859 (0.12)	0.774 (0.12)	0.085	0.016-0.186	.20
Yaygın Kay.-Korkulu	0.300 (0.07)	0.331 (0.08)	0.611 (0.08)	0.512 (0.08)	0.099	0.038-0.178	.23
Yaygın Kay.-Saplantılı	0.269 (0.09)	0.392 (0.08)	0.576 (0.10)	0.470 (0.10)	0.106	0.032-0.205	.14
OKB-Korkulu	0.300 (0.07)	0.309 (0.10)	0.749 (0.10)	0.656 (0.11)	0.093	0.027-0.179	.21
OKB-Saplantılı	0.269 (0.09)	0.367 (0.10)	0.821 (0.13)	0.722 (0.13)	0.099	0.026-0.202	.18

TARTIŞMA

Bu çalışmanın amacı Çocuk Evleri'nde ve aileleri yanında yaşayan ergenlerin psikolojik bozukluklar, duygu düzenleme ve bağlanma stilleri açısından karşılaştırılması, bu üç değişken arasındaki ilişkilerin belirlenmesi ve bağlanma

stilleri ile duygu düzenlemenin psikolojik bozuklukları yordama düzeyinin tespit edilmesidir. Ayrıca bağlanma stilleri ve psikolojik bozukluklar arasındaki ilişkide duygu düzenlemenin aracı etkisi de oluşturulan model çerçevesinde incelenmiştir.

Çocuk Evleri'nde ve aileleri yanında yaşayan ergenlerin psikolojik bozukluk, duygu düzenleme ve bağlanma stilleri puan ortalamalarının karşılaştırılması sonucunda sosyal fobi, hastalık kaygısı, sosyal istenirlik, yeniden değerlendirme ve kayıtsız bağlanma puanları açısından Çocuk Evleri'nde yaşayan ergenlerin lehine anlamlı düzeyde bir farklılığın olduğu saptanmıştır. Kurum bakımında bulunan ergenlerin kaldıkları yer, bakım verenler, kendileriyle mesleki ilişki kuran profesyoneller açısından sıklıkla değişiklik yaşamaları sonucunda (Şenocak, 2006), aile yanında yetişen ve dolayısıyla bağlanma figürleri açısından görece daha tutarlı bir deneyime sahip olan ergenlere kıyasla kayıtsız bağlanma örüntüsü (olumlu benlik, olumsuz çevre) gösterme olasılıklarının daha yüksek olmasının bu farklılığı oluşturabileceği düşünülmektedir. Geçmişte kurum bakımında kalmış yetişkinlerle yapılmış bir çalışmada katılımcıların en yüksek puan ortalamasının kayıtsız bağlanmada, en düşük puan ortalamasının ise güvenli bağlanmada olduğu görülmüştür (Yüksel ve Öncü, 2016). Japonya'da kurum bakımında olan çocuk ve ergenlerle yapılan bir çalışmada güvenli bağlanma ve depresyon arasında negatif ilişki bulunurken kayıtsız bağlanmayla pozitif ilişki bulunmuştur (Suzuki ve Tomoda, 2015). Kurum bakımındaki gençlerle yapılan bir çalışmanın sonuçlarına göre on yedi katılımcının %71'inde güvensiz bağlanma paternleri tespit edilmiştir (Rabley, Preyde ve Gharabaghi, 2014).

Çalışmamızda elde edilen sonuçlar psikolojik bozukluklar açısından değerlendirildiğinde ise, alanyazında kurum bakımında kalan çocuk ve ergenlerle aile yanında kalanlar arasında kurumda kalanların lehine anlamlı derecede yüksek puanların tespit edildiği çalışmaların olduğu görülmektedir. Erzurum Yetiştirme Yurdu'nda kalan ve aileleriyle kalan ergenler arasında yapılan bir araştırmada, yurttan kalan gençlerin ruhsal belirti puanlarının aile yanında kalan ergenlerden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Karapınar, 1993). Başka bir çalışmada ise ailesi yanında yaşayan ergenlerin sürekli kaygı düzeylerinin kurumda kalanlara nazaran anlamlı fark oluşturacak düzeyde düşük olduğu bulunmuştur (Özyürek ve Demiray, 2010). Ülkemizde yapılmış bir başka çalışmada, çalışmamızdan farklı olarak kurumda kalan erkek ergenlerin aile yanında kalanlardan kaygı, depresyon, olumsuz benlik, düşmanlık ve genel belirti indeksi açısından yüksek puanlar aldıkları,

somatizasyon açısından ise bir farklılık göstermedikleri (Kanbur, Tüzün ve Derman, 2011), bir başka çalışmada dışa yönelim ve içe yönelim sorunlarında kurum bakımında olanların anlamlı düzeyde daha yüksek puanlar aldıkları (Erol, Öztop ve Özcan, 2008) tespit edilmiştir. Bu çalışmaların görece eski olduğu görülmekle birlikte çalışmamızda 17 psikolojik bozukluktan sadece sosyal fobi ve hastalık kaygısında iki grup arasında anlamlı bir farklılığın olduğu saptanmıştır. Hastalık kaygısı açısından kurumda kalan ergenlerin daha yüksek puan almalarının, fiziksel sağlıklarıyla ilgili yeterli destek görmedikleri düşüncelerinden kaynaklı olabileceği düşünülmektedir ve alanyazında bu tür kurumlarda kalan ergenlerin genel popülasyona göre daha kötü fiziksel sağlık algısına sahip olduklarının belirlendiği çalışmayla (Jozefiak ve Kayed, 2015) çalışmamızda elde edilen bu sonucun benzerlik gösterdiği görülmektedir. Kurum bakımında kalan ergenlerin aile yanında yaşayan ergenlerle karşılaştırma çalışmaları sadece kurum bakımında yaşayan ergenlerin incelendiği çalışmalardan daha azdır. Bu çalışmalarda ise kurum bakımında olan ergenlerde birçok psikolojik bozukluğun yüksek düzeyde görüldüğü tespit edilmiştir (Dar vd., 2015; Kaur vd., 2018; Koumi vd., 2012; Yektaş, Tufan ve Yazıcı, 2018). Ancak kurum bakımında olan ergenlerle aile yanında yaşayan ergenler arasında bir farklılığın görülmediği ya da kurumda kalan ergenler lehine farklılığın görüldüğü çalışmalar da bulunmaktadır. Örneğin Malezya'da yapılan bir araştırmada, kurumda bulunan ergenlerin sahip olduğu psikiyatrik bozuklukların oranıyla toplumun genelinde görülen psikiyatrik bozukluk oranının benzer olduğu (Zakaria, ve Bin Yaacob, 2008) yani kurumda kalmanın bir farklılığa yol açmadığı tespit edilmiştir. Aile yanında ve kurumda kalan çocukların karşılaştırıldığı bir başka çalışmada ise, aile yanında yaşayan gençlerin 'eleştiriye uğrama' 'ciddiye alınmama' ve 'kaygılı davranışlar' gibi durumları kurumda kalanlardan daha yüksek oranda bildirdiği bulunmuştur (Tambağ, 2005). Bazı durumlarda kuruluşlarda çalışan profesyonel meslek elemanlarının (psikolog, sosyal çalışmacı, öğretmen vb.) koruma altındaki gençlere yaklaşımlarıyla, bu konuda profesyonel bilgiye sahip olmayan ebeveynlerin çocuklarına yönelik yaklaşımları arasındaki farkın, kurumda kalanlar için söz konusu olan dezavantajı azaltmasının mümkün olduğu söylenebilir. Çalışmamızda elde ettiğimiz sonuçlarda da her iki grup arasında sadece belli değişkenler açısından fark olduğu görülmektedir. Yani bu sonuca göre kurumda kalmanın psikolojik bozukluklar için tek başına bir risk faktörü olmamakla birlikte etkili bir unsur olarak değerlendirilebileceği söylenebilir. Drapeau ve arkadaşlarının (2007), kurum bakımında olan ergenlerle gerçekleştirdikleri nitel bir çalışmada,

kurumda geçirilen süreçte ergen için önemli yetişkinlerle kurulan ilişkinin kalitesinin, bu gençlerin psikolojik sağlamlıklarının daha yüksek bir düzeyde olmasına katkıda bulunduğu sonucu elde edilmiştir. Bu sonuç özellikle bu kurumlarda olumlu rol modellerle karşılaşma imkânı bulan ergenlerin bu durumdan yararlanabileceğini göstermesi açısından önemlidir.

Çalışmamızda iki grup arasında az sayıda değişkende anlamlı düzeyde bir farkın bulunması nedeniyle çalışmamızın ikincil amacı çerçevesindeki korelasyon, regresyon ve aracılık analizleri toplam grup üzerinden gerçekleştirilmiştir. Korelasyon analizinde psikolojik bozukluklarla pozitif yöndeki en yüksek ilişkilerin korkulu ve saplantılı bağlanma arasında olduğu, duygu düzenleme yeniden değerlendirme, bastırma, kayıtsız bağlanma ve güvenli bağlanma (negatif yönde) ile psikolojik bozukluk puanları arasında zayıf düzeyde anlamlı ilişkiler olduğu saptanmıştır. Bu sonuçlar alanyazında psikolojik bozukluklar ile bağlanma stilleri arasındaki ilişkilerin (Bilge, 2019; Di Filippo ve Overholdser, 2000; Ergin ve Dağ, 2013; Greenberg, 1999; Özer, Yıldırım ve Erkoç, 2015) ve duygu düzenleme arasındaki ilişkilerin (Kohler vd., 2000; Öngen, 2010; Werner ve Gross, 2010) tespit edildiği çalışmalarla uyumludur.

Yapılan hiyerarşik regresyon analizi sonuçlarına göre anne babanın medeni durumu, anne eğitimi, babanın yaşam durumu ve gelir değişkenlerinin bağlanma stillerine kıyasla daha düşük düzeyde olmakla ve bazı bozukluklarda (DEAHB, OKB, karşıt olma karşı gelme bozukluğu) modele girseler bile anlamlı bir düzeye ulaşamamakla birlikte psikolojik bozukluklar için yordayıcı değişken oldukları gözlenmiştir. Ayrıca psikolojik bozukluk puanlarını en fazla yordayan iki değişkenin korkulu ve saplantılı bağlanma stilleri olduğu, güvenli bağlanmanın ayrılma kaygısı, sosyal fobi, panik bozukluklar için negatif yönde yordayıcı olduğu ve kayıtsız bağlanmanın ise sadece aşırı uykululuk bozukluğu için yordayıcı değişken olduğu bulunmuştur. Ancak duygu düzenleme bazı bozukluklar için yordayıcı değişken olarak modele eklenmekle birlikte anlamlı düzeye ulaşamadığı için modellerde yer almamıştır. Sosyodemografik değişkenler ve bağlanma stilleri tarafından en fazla yordanan psikolojik bozukluklar depresyon, ayrılma kaygısı, yaygın kaygı, panik bozukluk ve OKB olmuştur. 12 yaşındaki çocuklarla yapılan bir çalışmada güvensiz bağlanmanın anksiyete ve depresyon belirtilerini yordadığı (Muris, Mayer ve Meesters, 2000), ebeveyne güvensiz bağlanmanın ergenlerin davranışsal ve duygusal problemlerini predikte ettiği (Oldfield, Humphrey ve Hebron, 2016),

güvensiz bağlanmanın depresyon ve anksiyete bozukluklarını yordadığı (Jinyao vd., 2012), ergenlerde görülen riskli davranışların güvensiz bağlanma tarafından orta düzeyde yordandığı (Körük ve Aypay, 2017), psikolojik iyi oluş ile güvenli bağlanma arasında pozitif yönde anlamlı, saplantılı bağlanma arasında negatif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu (Çelik, 2018) çalışmalarla çalışmamızda elde edilen bulguların uyumlu olduğu saptanmıştır. Ayrıca güvensiz bağlanma boyutlarından olan kaygılı ve kaçınmacı bağlanmanın, psikolojik iyi oluşu negatif yönde yordadığı ve kaygının kaçınmadan daha da etkili olduğunun (Erdem ve Kabasakal, 2015), kaygılı bağlanma örüntüsünün anksiyete bozuklukları ve depresyonla, kaçınmacı bağlanmanın ise dışa vuruk patolojilerle ilişkili olduğunun (Çalışır, 2009), kaygılı bağlanmanın psikolojik belirtileri yordadığının (Türk, 2016), kendilik algısı ile sosyal izolasyonun psikolojik belirtileri yordadığının (Hisli Şahin ve Yaka, 2011) tespit edildiği çalışmaların çalışmamızda elde edilen sonuçlarla tutarlı olduğu görülmüştür. Ergenlerde bağlanma stilleriyle yakından ilişkili olan, benlik saygısı ve özgüven seviyesinin ergenlerde görülen psikolojik bozuklukların ve özellikle de yeme bozukluklarının yordayıcısı olduğu bulunmuştur (Button, 1996).

Çalışmamızda duygu düzenlemenin anlamlı düzeyde yordayıcı bir değişken olmadığı görülmüştür. Ancak yapılan analizlerde hem sosyodemografik değişkenler hem de bağlanma stilleri ve duygu düzenleme değişkenleri birlikte regresyon analizine tabi tutulduğu için bu durumun, bağlanma stillerinin daha baskın bir özellik göstermesinden kaynaklı olarak oluştuğu düşünülmektedir. Alanyazın incelendiğinde duygulara dikkat etmenin, ergenlerin psikolojik iyi oluşlarını önemli ölçüde yordadığı, algılanan duygusal zekânın, ergenin psikososyal uyumunun kararlı bir yordayıcısı olarak önleyici müdahalelerde kullanılabilecek faydalı bir kaynak oluşturduğu bulunmuştur (Salguero, Palomera ve Fernández-Berrocal, 2012). Araştırmamızın temelini oluşturan kurum bakımında kalan ergenlerin birçoğunun deneyimlediği çocukluk çağı örselenmelerine maruz kalmış bireylerle yapılan bir araştırmada duygu düzenleme güçlüğü alt alanlarının, genel psikolojik belirtileri yordayan değişkenler arasında yer aldığı görülmüştür (Bilim ve Yılmaz, 2012: 123). Yine duygu düzenlemenin 'kabul' ve 'olumlu yeniden odaklanma' stratejilerinin depresyon belirtilerindeki azalmayı, 'ruminasyon (tekrarlayan düşünceler)' ve 'felaketleştirme' stratejilerinin kaygı belirtilerindeki artışı, "kabul" stratejisinin ise depresyon ve kaygı belirtilerindeki azalmayı açıkladığı görülmüştür (Ataman Temizel ve Dağ, 2014). Gençlerle yapılan bir çalışmada duygu düzenleme stratejilerinden 'yeniden

düzenleme' ve 'bastırma'nın psikolojik yardım ihtiyacını negatif yönde yordadığı saptanmıştır (Bilgiz ve Peker, 2018).

Çalışmamızın son hipotezi olan bağlanma stilleri ve psikolojik belirtiler arasındaki ilişkide duygu düzenlemenin aracı etkisinin tespiti için oluşturulan modele göre, panik bozuklukta sadece saplantılı olmakla birlikte korkulu ve saplantılı bağlanma stili ile şizofreni, depresyon, ayrılma kaygısı, yaygın kaygı, panik bozukluk ve OKB arasındaki ilişkide duygu düzenleyememe anlamına gelen duygu düzenleme bastırma stratejisinin aracılık etkisinin olduğu ve korkulu, saplantılı bağlanma ve bastırma birlikteliğinin bahsi geçen psikolojik bozukluk puanlarını artırdığı tespit edilmiştir. Alanyazın incelendiğinde çalışmamızla bire bir aynı olmamakla birlikte bağlanma ve psikolojik bozukluklar arasındaki ilişkide duygu düzenlemenin aracılık etkisinin incelendiği az sayıda çalışmanın bulunduğu görülmektedir. Aracılık analizinin kullanıldığı ergenlerle yapılmış bir çalışmada ebeveynlere bağlanma ve depresyon ilişkisinde kızlar için içsel işlevsel olmayan duygu düzenlemenin ve erkekler için, içsel ve dışsal işlevsel olmayan duygu düzenlemenin kısmen aracılık rolünün olduğu (Kullik ve Peterman, 2013), ergenlerde yeme bozuklukları ve anneye bağlanma arasındaki ilişkide duygu düzenleme güçlüğü'nün aracılık etkisinin önemli bir rol oynadığı (Van Durme, Braet ve Goossens, 2015), güvensiz bağlanma ile alkol kullanımı arasındaki ilişkide duygu düzenlemenin aracılık etkisinin olduğu (McNally, 2003) bulunmuştur. Benzer bir çalışmada ise aleksitimi ve psikolojik belirtiler arasındaki ilişkide duygu düzenleme bastırma stratejisinin aracılık etkisinin olduğu (Bilge ve ark., 2018) görülmüştür. Bu çalışmalarda da çalışmamızda olduğu gibi duygu düzenlemenin aracılık etkisinin olduğu tespit edilmiştir ve dolayısıyla çalışmamızın alanyazınla uyumlu olduğu söylenebilir.

Çalışmanın en önemli kısıtlılığı verilerin özbildirim ölçeği aracılığıyla toplanmış olması olmakla birlikte birçok çalışmada benzer yöntemin kullanıldığı görülmektedir. Ayrıca çalışmanın örnekleme sadece erkek ergenlerden oluştuğu için çalışma sonuçlarının cinsiyete dayalı bir değerlendirmesi yapılamamıştır. Son olarak örneklem sayısının az olması da bir kısıtlılık olarak kabul edilebilir. Daha geniş ve her iki cinsiyeti de içeren örneklem gruplarıyla çalışmanın tekrarlanması, klinik bir grupta kurum bakımında olan ergenlerin karşılaştırılması veya boylamsal çalışmaların yapılması daha kapsamlı bilgilerin sağlanmasında etkili olabilir.

SONUÇ

Çalışmanın sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde ilk olarak kurum bakımında olmakla aile yanında yaşamayan ergenlerin kayıtsız bağlanma ve bazı psikolojik bozukluklara sahip olması açısından bir farklılığa yol açsa da bu farklılığın kurum bakımında olmanın yanı sıra ergenlerin olumsuz yaşantıları sonucunda geliştirdikleri güvensiz bağlanma stiline veya başarısız duygu düzenleme stratejisine bağlı olarak açıklanabileceği söylenebilir. Çünkü çalışmamızın bulgularına göre aile yanında yaşamak tek başına koruyucu değilken kurum bakımında olmanın da tek başına bir risk oluşturmadığı görülmüştür. Sonuçlardan yola çıkarak iki grup arasındaki farkın belirgin olmamasının, kurumlarda sağlanan ortamların gittikçe iyileşmesinden ve bazı ailelerin ise sahip oldukları sosyal ve eğitimsel yeterliliklerinin kurumların gerisinde kalmasından kaynaklı olabileceğini söyleyebiliriz. Dolayısıyla kurumlarda yaşayan çocuklarla aile yanında yaşayan çocukların psikolojik bozukluk ortalamalarında farkın olmaması sonucu kurumlarda yetişen çocuk ve ergenler için umut verici olarak değerlendirilebilecek bir niteliktedir ve bu sonuca göre “nerede yaşandığından” çok “nelerin yaşandığı” önemlidir denebilir. İkinci olarak alanyazınla tutarlı bir biçimde bu çalışmada da güvensiz bağlanma stillerinin ve duygu düzenleme yetersizliklerinin psikolojik bozukluklarla ilişkili olduğu ve bağlanma stilleri daha güçlü olmakla birlikte psikolojik bozuklukları yordadığı görülmüştür. Son olarak ise bağlanma stilleri ve psikolojik bozukluklar arasında duygu düzenleme yetersizliğinin artırıcı bir unsur olarak aracı rolünün olduğu alanyazınla uyumlu bir şekilde ortaya konmuştur. Ancak yine de henüz bu üç değişkenin birarada ele alındığı çalışmaların az sayıda olduğu ve psikopatolojinin gelişiminin anlaşılmasına katkı sağlanması için bu çalışmaların sayısının artırılması, özellikle de farklı çocuk ve ergen gruplarında bu çalışmaların tekrarlanması gerektiği düşünülmektedir.

Araştırmaya İlişkin Etik Bilgiler

Araştırmanın etik izni İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Etik Kurulu'ndan 17.01.2019 tarih ve 2019/01 sayılı kararıyla alınmıştır.

KAYNAKÇA

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmet Bakanlığı, Çocuk Hizmetleri Müdürlüğü. Temel Faaliyetlerimiz. Erişim Tarihi: 20.08.2020. URL: <https://www.ailevecalisma.gov.tr/chgm>

Akan, Ş. (2014). *Obsesif Kompulsif Bozukluk ve Depresyon Tanısı Alan Kişilerde Duygu Düzenleme Süreçlerinin Gross'un Süreç Modeline Göre incelenmesi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Aldao, A., Nolen-Hoeksema, S., & Schweizer, S. (2010). Emotion-regulation strategies across psychopathology: A meta-analytic review. *Clinical psychology review*, 30(2), 217-237.

Amerikan Psikiyatri Birliği. (2013). *Ruhsal Bozuklukların Tanımsal Ve Sayımsal Elkitabı, Beşinci Baskı (DSM 5) Tanı Ölçütleri Başvuru Elkitabı*. Çev.: Köroğlu, E. Ankara: Hekimler Yayın Birliği.

Ataman Temizel, E., & Dağ, İ. (2014). Stres veren yaşam olayları, bilişsel duygu düzenleme stratejileri, depresif belirtiler ve kaygı düzeyi arasındaki ilişkiler. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 17(1): 7-17.

Belfer, M.L. (2008). Child and adolescent mental disorders: the magnitude of the problem across the globe. *J Child Psychol Psychiatry*, 49, 226–36.

Bilge, Y., Kulaksızoğlu, A. (2017). Yeni bir ölçek: ergenler için psikolojik bozukluklar envanteri'nin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Journal of International Social Research*, 10 (53), 442-458.

Bilge, Y. (2018). Ergenler İçin Psikolojik Bozukluklar Envanterinin revizyon çalışması-I: Psikolojik Bozukluklar Formu. *Anatolian Journal Of Psychiatry/Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 19(Special issue.1):49-58.

Bilge, Y. (2019). Üniversite öğrencilerinde ruh sağlığı belirleyicisi olarak bağlanma stillerinin incelenmesi. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 7(16), 1-18.

Bilge, Y., Bilge, Y., Emiral, E., Özkars, B.N. (2018). Examination of the relationships among psychological symptoms, alexithymia and emotional regulation: Mediating role of emotion regulation. *Yeni Sempozyum Dergisi*, 56(3), 2-8.

Bilgiz, Ş. & Peker, A. (2018). Üniversite öğrencilerinin duygu düzenleme becerileri ile psikolojik yardım ihtiyaçları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18 (4), 1978-1990.

Bilim, G. Y., & Yılmaz, B. T. D. (2012). *Çocukluk Çağı Örselenme Yaşantıları: Duygu Düzenleme, Kişilerarası Tarz ve Genel Psikolojik Sağlık Açısından Bir İnceleme* (Doctoral Dissertation, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı).

Bowlby, J. (1969). *Attachment and loss: Attachment (Vol.12)*..London: Hogarth Press and the Institute of Psycho-Analysis.

Bowlby, J. (1973). *Attachment and loss: Separation: Anxiety and anger* (Vol. 2). London: Hogarth Press and the Institute of Psycho-Analysis.

Bowlby, J.A. (1988). *Secure base: Clinical applications of attachment theory* (collected papers). London: Tavistock.

Button, E. J., Sonuga-Barke, E. J. S., Davies, J., & Thompson, M. (1996). A prospective study of self-esteem in the prediction of eating problems in adolescent schoolgirls: Questionnaire findings. *British Journal of Clinical Psychology*, 35(2), 193-203.

Campora, G., Giromini, L. (2015). Excessive Food Intake and Emotion Dysregulation. In M. L. Bryant. (Ed.). *Handbook on Emotion Regulation Processes, Cognitive Effects and Social Consequences*. United States of America: Nova Science Publishers; 1-35.

Cole-Detke, H.,& Kobak, R. (1996). Attachment processes in eating disorder and depression. *Journal Of Consulting And Clinical Psychology*, 64(2), 282.

Cömert, I. T.,& Ögel, K. (2014). Madde kullanan ergenlerin bağlanma stilleri. *Addicta: The Turkish Journal On Addictions*, 1(1): 9-40.

Çalışır, M. (2009). Yetişkin bağlanma kuramı ve duygulanım düzenleme stratejilerinin depresyonla ilişkisi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 1, 240-255.

Çavuşoğlu, H., & Çetin, H. (2009). Yetiştirme yurdunda ve aileleri ile yaşayan adölesanların benlik saygıları ve psikolojik belirtilerinin karşılaştırılması. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi*, 2 (4), 137- 144.

Çelik, Ç. B. (2018) Bağlanma stilleri, psikolojik iyi olma ve sosyal güvende hissetme: aralarındaki ilişki ne?. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(25): 27-40.

Dar, M.M., Hussain, S.K., Qadri, S., Hussain, S.S., Fatima, S.S., Srinagar, K. (2015). Prevalence and pattern of psychiatric morbidity among children living in orphanages of Kashmir. *Int J Health Sci Res*, 5, 53-60.

Davis, T. S., Mauss, I. B., Lumian, D., Troy, A. S., Shallcross, A. J., Zorola, P., Ford, B.Q., McRae, K. (2014). Emotional reactivity and emotion regulation among adults with a history of self-harm: laboratory self-report and fMRI evidence. *Journal of Abnormal Psychology*, 123(3), 499-509.

Drapeau, S., Saint-Jacques, M.C., Lepine, R., Begin, G., Bernard, M. (2007). Processes that contribute to resilience among youth in foster care. *Journal of Adolescence*, 30, 977–999.

Di Filippo, J. M. ve Overholdser, J. C. (2000). Suicidal ideation in adolescent psychiatric inpatients as associated with depression and attachment relationships. *Journal of Clinical Child Psychology*, 29, 155-166.

- Erdem, Ş., & Kabasakal, Z. (2015). Psikolojik iyi olma ve yetişkin bağlanma boyutları. *Journal of Research in Education and Teaching*, 4(1): 82-90.
- Ergin, B. E., & Dağ, İ. (2013). Kişilerarası problem çözme davranışları, yetişkinlerdeki bağlanma yönelimleri ve psikolojik belirtiler arasındaki ilişkiler. *Anatolian Journal of Psychiatry*, 14(1), 36-45.
- Erol, N., Öztop, D., Özcan, Ö.Ö. (2008). Epidemiology of Emotional and Behavioral Problems in Children and Adolescents Reared in Orphanages: A National Comparative Study. *Turkish journal of psychiatry*, 19(3).
- Greenberg MT. (1999). Attachment and psychopathology in childhood. In: Shaver PR, ed. *Handbook of Attachment. Theory, Research, and Clinical Applications*. New York, NY: Guilford; 469-496.
- Gross, J. J., & John, O. P. (2003). Individual differences in two emotion regulation processes: Implications for affect, relationships, and well-being. *Journal Of Personality And Social Psychology*, 85(2), 348.
- Hayes, A.F. (2017). *Introduction to mediation, moderation, and conditional process analysis: A regression-based approach*. New York, NY: Guilford Publications.
- Hisli Şahin, N. T. D., & Yaka, A. İ. A. S. (2011). *Bağlanma, Erken Döneme Yönelik Şemalar, Öz-Yönetim Ve Psikolojik Belirtiler Arasındaki İlişkiler* (Doctoral Dissertation, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji (Uygulamalı/Klinik Psikoloji) Anabilim Dalı).
- Jinyao, Y., Xiongzhaoh, Z., Auerbach, R. P., Gardiner, C. K., Lin, C., Yuping, W., & Shuqiao, Y. (2012). Insecure attachment as a predictor of depressive and anxious symptomology. *Depression and anxiety*, 29(9), 789-796.
- Jozefiak, T., Kayed, N. S. (2015). Self-and proxy reports of quality of life among adolescents living in residential youth care compared to adolescents in the general population and mental health services. *Health and quality of life outcomes*, 13(1), 104-111.
- Kanbur, N., Tüzün, Z., Derman, O. (2011). Psychiatric symptoms of adolescents reared in an orphanage in Ankara. *Turkish Journal of Pediatrics*, 53(3).
- Karapınar, İ. (1993). Erzurum yetiştirme yurdunda kalan gençlerde ruhsal belirtiler dağılımı. *Düşünen Adam Dergisi*, 1(2): 3-15.
- Kaur, R., Vinnakota, A., Panigrahi, S., Manasa, R.V. (2018). A descriptive study on behavioral and emotional problems in orphans and other vulnerable children staying in institutional homes. *Indian journal of psychological medicine*, 40(2), 161-169.

- Kesebir, S., Kavzođlu, S. Ö., & Üstündağ, M. F. (2011). Bağlanma ve psikopatoloji. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar-Current approaches In Psychiatry*, 3(2), 321-342.
- Kohler, C. G., Bilker, W., Hagendoorn, M., Gur, R. E., & Gur, R. C. (2000). Emotion recognition deficit in schizophrenia: association with symptomatology and cognition. *Biological psychiatry*, 48(2), 127-136.
- Koskina, N., & Giovazolias, T. (2010). The effect of attachment insecurity in the development of eating disturbances across gender: The role of body dissatisfaction. *The Journal of Psychology*, 144(5), 449-471.
- Koumi, E.L., Mohamed, A., Ali, Y.F., El Banna, E.A., Youssef, U.M., Raya, Y.M., Ismail, A.A. (2012). Psychiatric morbidity among a sample of orphanage children in Cairo. *International journal of pediatrics*, 1-7.
- Köknel, Ö. (2003). *Akıl ile düşünce gücü*. Altın Kitaplar.
- Korođlu, E (2015). *Psikiyatri Sözlüğü*. Ankara: HYB Basım Yayın.
- Körük, S., & Aypay, A. (2017). *Ergenlerde Riskli Davranışların Güvensiz Bağlanma Ve Algılanan Sosyal Destek Tarafından Yordanmasında Psikolojik Belirtilerin Aracı Rolü*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Rehberlik Ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı.
- Kullik, A., Petermann, F. (2013). Attachment to parents and peers as a risk factor for adolescent depressive disorders: The mediating role of emotion regulation. *Child Psychiatry & Human Development*, 44(4), 537-548.
- McLaughlin, K. A., Hatzenbuehler, M. L., Mennin, D. S., & Nolen-Hoeksema, S. (2011). Emotion dysregulation and adolescent psychopathology: A prospective study. *Behaviour research and therapy*, 49(9), 544-554.
- McNally, A. M., Palfai, T. P., Levine, R. V., Moore, B. M. (2003). Attachment dimensions and drinking-related problems among young adults: The mediational role of coping motives. *Addictive behaviors*, 28(6), 1115-1127.
- Morris, A. S., Silk, J. S., Steinberg, L., Myers, S. S., & Robinson, L. R. (2007). The role of the family context in the development of emotion regulation. *Social development (Oxford, England)*, 16(2), 361-388.
- Muris, P., Mayer, B., & Meesters, C. (2000). Self-reported attachment style, anxiety, and depression in children. *Social Behavior and Personality: an international journal*, 28(2), 157-162.

- Myhr, G., Sokman, D., Pinard G. (2004). Attachment security and parental bonding in adults with obsessive-compulsive disorder: A comparison with depressed out-patients and healthy controls. *Acta Psychiatrica Scandinavica*, 109: 447-456.
- Nakash-Eisikovits, O. R. A., Dutra, L., & Westen, D. (2002). Relationship between attachment patterns and personality pathology in adolescents. *Journal Of The American Academy Of Child & Adolescent Psychiatry*, 41(9): 1111-1123.
- Oldfield, J., Humphrey, N., & Hebron, J. (2016). The role of parental and peer attachment relationships and school connectedness in predicting adolescent mental health outcomes. *Child and Adolescent Mental Health*, 21(1), 21-29.
- Öngen, D.E. (2010). Depresyon ve boyun eğen davranışın öngörülmesinde bilişsel duygu düzenleme: Türk ergenlerde cinsiyet ve sınıf düzeyinde farklılıklar. *Procedia-Sosyal ve Davranış Bilimleri*, 9: 1516-1523.
- Özgüle, E. T. U., & Sümer, N. (2017). Ergenlikte duygu düzenleme ve psikolojik uyum: Duygu Düzenleme Ölçeğinin Türkçe uyarlaması. *Türk Psikoloji Yazıları*, 20(40): 1-18.
- Özer. Ü., Yıldırım, E. A., & Erkoç, Ş. N. (2015). Major depresyon olgularında intihar düşünce ve davranışının bağlanma biçimi ile ilişkisi. *Arch neuropsychiatr*, 52: 283-288.
- Özyürek, A., Demiray, K. (2010). Yurtta ve ailesi yanında kalan orta- öğretim öğrencilerinin kaygı düzeylerinin karşılaştırılması. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*; 11(2):247-56.
- Pearson, J. L., Cowan, P. A., Cowan, C. P., & Cohn, D. A. (1993). Adult Attachment And Adult Child Older Parent Relationships. *American Journal Of Orthopsychiatry*, 63(4): 606-613.
- Pielage, S., Gerlsma, C., & Schaap, C. (2000). Insecure attachment as a risk factor for psychopathology: The role of stressful events. *Clinical Psychology & Psychotherapy: An International Journal of Theory & Practice*, 7(4), 296-302.
- Rabley, S., Preyde, M., & Gharabaghi, K. (2014). A survey of adolescents' perceptions of their relationships with nonparental caregivers in group home settings: An attachment perspective. *Children and Youth Services Review*, 40, 61-70.
- Salguero, J. M., Palomera, R., & Fernández-Berrocal, P. (2012). Perceived Emotional Intelligence As Predictor Of Psychological Adjustment In Adolescents: A 1-Year Prospective Study. *European Journal Of Psychology Of Education*, 27(1): 21-34.
- Sund, A. M., & Wichstrøm, L. (2002). Insecure attachment as a risk factor for future depressive symptoms in early adolescence. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 41(12), 1478-1485.

Suzuki, H., Tomoda, A. (2015). Roles of attachment and self-esteem: impact of early life stress on depressive symptoms among Japanese institutionalized children. *BMC psychiatry*, 15(1), 8-19.

Sümer, N., & Güngör, D. (1999). Yetişkin Bağlanma Stilleri Ölçeklerinin Türk Örneklemini Üzerinde Psikometrik Değerlendirmesi ve Kültürlerarası Bir Karşılaştırma. *Türk Psikoloji Dergisi*, 14(43): 71-106.

Şenocak, H. (2006). Korunmaya Muhtaç Çocuklara Sağlanan Bakım Yöntemleri. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi* (5):176-228.

Şimşek, Z., Erol, N., Öztop, D., & Özcan, Ö. Ö. (2008). Kurum bakımındaki çocuk ve ergenlerde davranış ve duygusal sorunların epidemiyolojisi; Ulusal örnekleme karşılaştırmalı bir araştırma. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 19(3): 235-246.

Tambağ, H., & Öz, F. (2005). Aileleri ile birlikte ve yetiştirme yurtlarında yaşayan ergenlerin öfke ifade etme biçimleri. *Kriz Dergisi*, 13(1): 11-21.

Thompson, R. A. (1994). Emotion regulation: A theme in search of definition. *Monographs Of The Society For Research In Child Development*, 59(23): 25-52.

Tümekaya, S. (2005). Ailesi yanında ve yetiştirme yurdunda kalan ergenlerin umutsuzluk düzeylerinin karşılaştırılması. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(4), 445-459.

Türk, B.B. (2016). Yetişkinlerde Bağlanma Biçimleri Kişilik Özellikleri ve Bu Özelliklerin Ruhsal Sorunlarla İlişkinin Araştırılması. Master's thesis, Işık Üniversitesi. İstanbul.

T.C. Resmi Gazete (2006). Erişim Tarihi: 05.10.2019. URL: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/12/20061224-1.htm>

Türk Dil Kurumu (TDK) Sözlüğü. Erişim Tarihi: 05.11.2019. URL: http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5c5f52876f3219.66869402

Ünal, S. (2000). Şizofrenide öznel yaşantılar ve duyguların ifadesi. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 3(2): 131-136.

Üstüner, S., Erol, N., Şimşek, Z. (2005). Koruyucu aile bakımı altındaki çocukların davranış ve duygusal sorunları. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 12(3), 130-140.

Van Durme, K., Braet, C., Goossens, L. (2015). Insecure attachment and eating pathology in early adolescence: Role of emotion regulation. *The Journal of Early Adolescence*, 35(1): 54-78.

Werner, K. H., & Gross, J. J. (2010). Emotion regulation and psychopathology: A conceptual framework. In A. Kring & D. Sloan (Eds.), *Emotion regulation and psychopathology: A transdiagnostic approach to etiology and treatment* (pp. 13–37). New York, NY: Guilford.

Yektaş, Ç., Tufan, A. E., Yazıcı, M. (2018). Düzce ili Çocuk Evlerinde kalan çocuk ve ergenlerin klinik ve sosyodemografik özellikleri. *Konuralp Tıp Dergisi*, 10(3), 298-304.

Yüksel, Z., Öncü, B. (2016). Geçmişte kurum bakımında kalmış bireylerin kurum bakımı deneyimlerine ilişkin özellikleri ve bağlanma biçimlerinin incelenmesi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 27(2), 63-77.

Zakaria, Z., & bin Yaacob, M. J. (2008). Psychiatric Morbidity among Children and Adolescents Living in Orphanages, Kota Bharu, Malaysia. *International Medical Journal*, 15(3).